

EEN GEHEIMZINNIGE SPREUK

door A.R. Maatsman

Camping "Essenveld" is niet zo groot. Joop en Ria tellen de tenten en de caravans die er staan. Ze komen niet verder dan tot dertig. En die zijn lang niet allemaal bezet. 't Is nog vroeg in de zomer. Hun eigen tent is met de nodige moeite gezet. Maar hij staat!

Op de camping is een sportveldje waar gevoetbald mag worden. Joop trapt een balletje met zijn nieuwe vriend, Peter. En Ria kletst gezellig met haar nieuwe vriendin Anja. Die twee zijn ook broer en zus, net als zij, en zij kamperen in een caravan, tegenover hun tent. Leuk dat er kinderen zijn van hun leeftijd!

Samen lopen ze naar de gezellige kantine. "Hallo", zegt de campingbaas, die zijn kantoortje uit komt. "Dag mijnheer", zegt Peter netjes. Maar lachend is antwoord: "Zeggen jullie maar oom Gerard, hoor, dat zegt iedereen. Hebben jullie het dorp al verkend?" Het dorp waar camping vlakbij ligt heet Averheem. Van de campingpoort loopt een breed pad naar pleintje, nog geen vijfhonderd meter.

Dat is het oude dorpsplein. "Ga er gauw eens kijken", raadt oom Gerard aan. "Aan het oude plein ligt een kerk, de kapel. Die kapel is al heel oud. Er staat geen toren bij. Naast de kapel staat een merkwaardig, houten bouwsel, gemaakt van balken en planken. De klokkenstoel. Weten jullie wel wat dat is?", vraagt oom Gerard, "een klokkenstoel? Ons oude kerkje heeft geen toren met een klok. Daar wisten de mensen wel raad op. Ze maakten in het jaar 1860 dat houten bouwsel en hingen daar een klok in. Het moet een mooie klok geweest zijn, met een heldere klank. Maar die klok hangt er al jaren niet meer in. Als het tijd is om naar de kerk te gaan 's zondags, dan moeten we op onze eigen klokken kijken!" Gerard stopt met zijn verhaal. Nieuwe campinggasten komen de kantine in en vragen zijn aandacht. De kinderen gaan weer naar buiten. Ze halen hun fietsen op. Even later fietst het viertal de camping af: op verkenning in de omgeving. Hier bij Averheem zijn veel bossen. Je kunt er kilometers ver fietsen. Peter en Anja, die een week geleden zijn aangekomen, weten de weg al. "Laten we naar de watermolen gaan", zegt Anja, "daar is het heel mooi en er is ook een kinderboerderij bij".

Na een week zijn Joop en Ria helemaal thuis op de camping. Het lijkt wel of ze er al heel lang zijn. Ze Spelen iedere dag met hun nieuwe vrienden en luisteren elke

avond naar de verhalen van oom Gerard. Die weet zo leuk te vertellen over vroeger. Op een avond zitten ze in de kantine elk aan een glas cola. Oom Gerard vertelt. Weer gaat het over de klokkenstoel op het dorpspleintje. “Op 18 september van het jaar 1944 reed een Duitse legerauto het dorp binnen. Wat ze kwamen doen? Het was hun om de klok te doen. Klokken zijn van brons gemaakt. Net als in veel Nederlandse steden en dorpen wilden ze ook hier de klok in beslag nemen. Die klokken werden naar Duitsland getransporteerd en daar in fabrieken verwerkt tot kanonnen. Klokken, die bestemd zijn om de mensen op te roepen de boodschap van Vrede te horen, werden omgesmeed tot vuurspuwende wapens. Vreselijk, vinden jullie niet?

Maar in Averheem visten de bezetters achter het net! Ze waren te laat. Heeft iemand geweten dat ze zouden komen? Niemand die het weet. Maar toen de Duitsers kwamen was de klok weg. Verdwenen. Spoorloos. En niemand wist waar de klok was.

De Duitsers waren kwaad. En weet je wie ze er op aankeken? De koster van de kapel. Goverts heette hij. En die hebben ze toen meegenomen, naar Duitsland. Hij moest hard werken in een wapenfabriek. Te hard. Toen de oorlog eindelijk afgelopen was, is onze koster niet meer teruggekomen. Hij was in Duitsland omgekomen, hoorden we later”.

De vier kinderen vinden het maar een nare geschiedenis, het verhaal van de door de Duitsers opgepakte koster en de verdwenen klok. “Is de klok nooit teruggevonden?”, vraagt Ria. “Nooit”, schudt oom Gerard zijn hoofd, “dat geheim is met de koster verdwenen”.

Op vrijdagavond is het dorpspleintje van Oud Averheem overvol. Je kunt er haast over de mensenhoofden lopen, zo druk is het. Er is een avondmarkt voor vakantiegangers. De ouders van Ria en Joop lopen ook langs de kramen en zoeken of ze iets leuks kunnen kopen. Er zijn ook kraampjes waar je oude, gebruikte spulletjes kunt kopen. Moeder koopt een taart, zien de kinderen tevreden. En vader vindt ook iets van zijn gading: een klein kistje. “Handig om spijkers in te bewaren”, zegt hij tegen Joop.

Thuisgekomen in de tent schenkt moeder koffie. Ze bekijken hun aankopen en genieten van de taart. Vader opent zijn kistje. “Er zitten een paar krantenknipsels in”, constateert hij. Hij bekijkt de papieren en wil ze al weggoaien, als hij, plotseling,

roept: “Wat is dat nou?” In zijn handen houdt hij een strookje papier. Nieuwsgierig kijken de kinderen wat er op staat. Met potlood geschreven staat er een soort spreuk op. Dit staat er: STOEL VERLATEN LIGT ROEPER 15 M. WEST BOOM NESTOR. “Wat moet dat betekenen?” vraagt vader zich af. Zou het een cryptogram zijn? Een raadsel? De kinderen liggen allang in hun slaapzak als vader nog zit te puzzelen. Opeens staat hij op. “Ik ga nog even naar oom Gerard”, zegt hij tegen moeder, die bij de suizende gaslamp zit te lezen. “Blijf niet te lang weg”, zegt ze zacht en luistert naar zijn weglappende voetstappen. Even later zit ook oom Gerard tevergeefs te puzzelen. “Wat is dit toch, wat is dit toch?” Dan zegt vader: “Er staat op dat kistje een naam gegrift, T. Goverts”. “Dat was de naam van de koster van vroeger”, weet oom Gerard. Peinzend wrijft hij met zijn hand over zijn kin. “Een kistje van Goverts op de rommelmarkt? Hoe bestaat het”. Dan, opeens, gaat hem een licht op. “De klok!” roept hij luid, “de roeper, dat moet de klok zijn. Die roept immers de mensen om naar Gods Woord te komen horen. En die stoel, dat is dan natuurlijk de klokkenstoel..’

De mannen zijn er opgewonden van. Maar wat “nestor” betekent, dat weten ze niet... De andere ochtend vertelt vader aan de kinderen wat oom Gerard bedacht heeft. “Maar dat nestor, nestor...” Moeder zegt: “Een nestor betekent “een oudste”. Dat komt uit het Grieks. “Maar wat is dan ‘boom nestor’? De oudste boom?”

“Laten we aan oom Gerard vragen waar de oudste boom van het bos staat”, oppert Peter, die met Anja de tent is binnengekomen. Ze hollen naar de kantine. “De oudste boom van het Jachtbos? Dat weet iedereen in het dorp, jongens. Dat is de grote dikke eik midden in het bos, je weet wel, bij de jachthut”. Wat ligt er vijftien meter ten westen van die reusachtige boom? Ze zullen het spoedig weten.

Die middag loopt een hele groep het bospad in achter de camping. Het zijn oom Gerard, de vaders en moeders en de vier kinderen. De drie mannen dragen elk een schop Peter draagt een stuk touw, dat precies vijftien meter lang is. En ze hebben ook een kompas bij zich, om precies uit te maken wat het westen is, van de grote eik af gerekend.

De enorme eik is honderdvijftig jaar oud en de kinderen moeten er alle vier aan te pas komen om de stam te omspannen. Zwijgend meten de mannen met het kompas in de hand 15 meter uit. Het uiteinde van het touw eindigt in een dichtbegroeid bosje, waar ze zich met moeite in dringen. Dan steken ze de schoppen de grond in. De kinderen durven haast geen adem te halen van de spanning. Het duurt maar en het

duurt maar... Steeds opnieuw worden de schoppen in de grond gestoken. Dan hier, dan daar... Plotseling . .."Ja!", roept oom Gerard. "Ik heb beet! Zijn schop stuit op iets hards. Vlug graven de mannen door. Het wordt een heel karwei. Totdat, ineens, een stuk geelbruin metaal te zien is. "De klok!" roepen ze allemaal tegelijk. "De klok!" "Hoera!", roept Joop, "wij hebben het geheim van de klok ontdekt!" De kinderen maken een dansje van plezier. "Hoi, hol, hoi!"

"Die Goverts toch", fluistert oom Gerard. Hij is er stil van. "De dominee moet het weten. En de burgemeester". Oom Gerard zal het ze snel gaan vertellen. Eerst terug naar de camping. De kinderen raken niet uitgepraat onderweg. Wat een avontuur beleven ze vandaag. Lange jaren na de oorlog is, eindelijk, de verdwenen klok gevonden. En zij zijn de vindsters!

Het is drie maanden later.

Op de camping "Essenveld" in Averheem staat niet één tent meer. Het is nu herfst en de kampeerders van de zomer zijn allang vertrokken. De vier kinderen gaan weer elke dag naar school. En hun ouders hebben hun dagelijks werk. Dan is er opeens de uitnodiging uit het vakantiedorp: de klok is opgegraven en schoongemaakt. Weer op zijn plaats in de klokkenstoel opgehangen. Na vijftig jaar zal hij weer in gebruik genomen worden. Of zij er bij willen komen... Het zal een feestelijke gebeurtenis worden. Natuurlijk zijn ze er bij. Joop en Ria, Peter en Anja, met hun ouders. Oom Gerard is er vanzelf ook. En bijna alle mensen uit Averheem. Het is hún klok! De dominee houdt een toespraak. Hij is blij met de teruggevonden klok. "Weet u", zegt hij, "dat deze klok ook een opschrift draagt? Een heel mooie regel. Dit staat er op: *Luid roep ik u: Kom!* Zo'n klok is een stem, die ons roept om te komen. Waar naar toe? Naar de kerk, natuurlijk. Maar de diepste betekenis is toch de uitnodiging van de klok om tot de Here Jezus te komen. Die zegt het immers Zelf: "Kom tot Mij". De burgemeester pakt het klokkentouw. Hij vindt het ook fijn dat de klok weer in de klokkenstoel hangt. Dankzij Goverts kregen de Duitsers de klok niet te pakken. En dankzij de campinggasten is de klok weer gevonden. Hij trekt aan het touw, nog eens en nog eens. Dan laat, na vijftig jaar zwijgen, de bronzen klok zijn roepstem horen: "Kom...! Kom...! Kom...!"